

2. Сучасний стан та вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Сутність електронних грошей

*Вороніна В.Л.
Петренко К.О.*

Грошовий оборот в Україні забезпечується масою грошей, величина якої є важливою характеристикою стану грошового обороту та ринкової кон'юнктури в цілому.

Законодавчими актами України [1, 2, 3, 4] визначено, що грошовою одиницею України є гривня, а грошові кошти (гроші) існують у формі готівки (грошові знаки: банкноти і монети, що мають зазначену на них номінальну вартість) та у безготівковій формі (записи на рахунках у банках: кошти на рахунках у та депозити до запитання).

Із появою електронних грошей перед науковцями постало питання про визначення теоретичних засад функціонування даного платіжного засобу, оскільки він має ознаки як готівки, так і безготівкових коштів та потребує теоретичного обґрунтування свого місця у теорії сучасних грошей. У класичній науковій літературі присвячено досить багато уваги теорії грошей; серед авторів наукових праць варто виділити К. Маркса, Д. Рикардо, М. Туган-Барановського. Надзвичайно важливий та великий вклад у розвиток теорії електронних грошей зробили російські та вітчизняні вчені, зокрема С. Афоніна, М. Алексеєнко, А. Косой, Д. Кочергін, Л. Красавіна, О. Махаєва, В. Міщенко, які ґрунтовно досліджують даний платіжний засіб, однак їх дослідження базуються на відмінних властивостях електронних грошей, що виникають внаслідок їхньої технічної особливості.

Сьогодні усі форми сучасних грошей не мають фактично власної вартості, а володіють лише цінністю. Таке твердження якнайповніше стосується електронних грошей. Це пояснюється тим, що банкноти й монети не виготовляються із дорогоцінних металів, проте теоретично мають власну вартість у вигляді витрат на їх виготовлення, однак така вартість не співмірна з їх реальною цінністю – кількістю благ, яку можна за них придбати. Про вартість безготівкових грошей можна говорити в контексті їх обертання і купівлі-продажу на фінансовому ринку, але вона відображає їхню ринкову ціну як фінансового товару, а не природу їхньої вартості як «виробу». Купівельна ж спроможність електронних грошей абсолютна як готівкових, так і безготівкових. І

зростання товарних цін має такий самий вплив на їх знецінення, як і на інші форми грошей.

Підтримуючи думку Д. Кочергіна [5], зазначимо, що електронні гроші, випущені різними емітентами, – неоднорідні, що також відрізняє їх від готівки. Автор, крім іншого, ототожнює поняття електронних грошей з цифровими, роблячи таким чином акцент на технологічну складову даного платіжного засобу, на чому й акцентує увагу [5].

Беручи до уваги, що електронні гроші не випускаються в обіг у вигляді банкнот та монет і є зобов'язаннями інших, ніж держава, в особі, наприклад, центрального банку, суб'єктів – їх емітентів, а також те, що забезпечення електронних грошей зберігається у кредитних організаціях на рахунках, електронні гроші мають ознаки безготівкових коштів і виконують такі самі функції, зокрема засобу платежу. Опосередковано також можна стверджувати і про спільні риси безготівкових та електронних грошей, коли мова йде про тип носія, на якому вони зберігаються, – електронний. Отже, електронні гроші мають ознаки як готівкових, так і безготівкових коштів. Окремі характеристики сучасних форм грошей та їх характеристика у порівнянні наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика сучасних форм грошей *

Характеристика	Форма грошей		
	Готівка	Безготівкова форма	Електронні гроші
Ідентифікація з держателем (власником)	Відсутня	Повна	Відсутня
Безпека збереження (використання)	Доступ обмежується фізично	Доступ обмежується фізично, програмнотехнічними засобами та організаційноправовими заходами	Доступ обмежується фізично, програмнотехнічними засобами та організаційноправовими заходами

Продовж. табл. 1

Характеристика	Форма грошей		
	Готівка	Безготівкова форма	Електронні гроші
Носій	Папір, метал	Записи на рахунках в банках	Цифрова пам'ять комп'ютера, у тому числі

			відділеного сервера, чи іншого електронного носія інформації
Обмеження у використанні	Обмеження щодо використання визначено законодавством	Без обмеження	Обмеження щодо використання визначено законодавством

** авторська розробка*

Питання використання електронних грошей під час розрахунків між підприємствами та фізичними особами й підприємствами набуває все більшої актуальності. Пояснюється така тенденція розвитком інформаційних технологій, технічним прогресом, більшою обізнаністю суспільства щодо використання сучасних платіжних засобів та загальносвітовою практикою переведення суспільно-економічних відносин у «цифрову» площину. Так, більшою популярністю користуються банківські картки під час розрахунків в торговельних закладах, за товари й послуги в мережі Інтернет тощо. При цьому у вітчизняній літературі частіше досліджуються питання розрахунків електронними грошима з боку банківських установ, технічні аспекти використання електронних грошей та, часом, макроекономічна складова електронних грошей як частини сукупного грошового обороту держави. Однак операціям підприємств з електронними грошима приділяється недостатньо уваги.

Список використаних інформаційних джерел

1. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена постановою Правління Національного банку України від 01.06.2011. № 174. Спосіб доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/11>,
2. Конституція України. Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Спосіб доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%8>,
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Спосіб доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>,
4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні. Закон України від 05.04.2011 р. № 2346-III (зі змінами). Спосіб доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>,
5. Кочергин Д. А. *Електронные деньги : учеб. пособие.* – М.: Маркет ДС; ЦИПСuP, 2011. 424 с. Спосіб доступу: <http://www.kda2001.newmail.ru>.

